

Gaziantep University Journal of Educational Sciences

Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi

e-ISSN: 2667-5145

Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Düzeyleri ile Saldırganlık

Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*

Investigation of the Relationship Between Emotional Intelligence Levels and Aggression Levels of Education Faculty Students

Ahmet KAYNAK*^{ID}, Erhan TUNÇ†^{ID}

Article Info/Makale Bilgi

Received/Alındı: 18/10/2021

Accepted/Kabul edildi: 22/11/2021

Anahtar kelimeler:

Duygu, zeka, duygusal zeka, saldırganlık.

Keywords:

Emotion, intelligence, emotional intelligence, aggression.

ÖZ

Bu çalışmada, eğitim fakültesi öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri ile saldırganlık düzeyleri incelenmiştir. İlişkisel tarama modeline göre desenlenmiştir. Araştırmanın örnekleme 2012-2013 öğretim yılında Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerden arasından random yöntemiyle belirlenen 487 öğrenciden oluşturmaktadır. Araştırmada "Saldırganlık Ölçeği" ve "Duygusal Zeka Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; saldırganlık ölçeği ile duygusal zeka ölçeğinden elde edilen puanlar arasında ters yönlü anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca duygusal zeka düzeyinin, saldırganlık düzeyi üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin duygusal zeka düzeylerinin; cinsiyet, eğitim gördükleri bölüm, annenin eğitim düzeyi açısından anlamlı düzeylerde farklılaştığı; saldırganlık düzeylerinin de; cinsiyet, öğrencilerin eğitim gördükleri bölüm, sınıf düzeyi, sosyoekonomik gelir düzeyi değişkenleri açısından anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür.

ABSTRACT

In this study, the emotional intelligence levels and aggression levels of the education faculty students were examined. It is patterned according to the relational scanning model. The sample of the study consists of 487 students selected by random method among the students studying at Gaziantep University Education Faculty in the 2012-2013 academic year. "Aggression Scale" and "Emotional Intelligence Scale" were used in the research. As a result of the research, it was observed that there was a significant inverse ($p < .01$) relationship between the aggression scale and the scores obtained from the emotional intelligence scale. In addition, it was determined that the level of emotional intelligence was a significant predictor of the level of aggression. In addition, it was observed that the emotional intelligence levels and aggression levels of the students participating in the research differed significantly in terms of demographic variables.

* Bu çalışma Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programında yüksek lisans tezi olarak tamamlanmış bir çalışmadan türetilmiştir.

* Uzm.Psk.Danışman, Hacı Lütfiye Şireci Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Şehitkamil – Gaziantep, ahmetkynk27@gmail.com, ORCID ID: (<https://orcid.org/0000-0001-6126-338X>)

† Doç.Dr., Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı. erhantunc25@gmail.com, ORCID ID: (<https://orcid.org/0000-0002-6328-8545>)

Giriş

Duygu, duygusal zeka ve saldırganlığın ne olduğuna dair bugüne kadar, alan yazınında birbirinden farklı birçok açıklamalar yapılmıştır. Duygularla ilgili olarak, insan davranışlarını yönlendiren, toplumsal yaşamda her alanda etkili olan, kişilerarası ilişkilerde oluşabilecek problemler ve bu problemlerin çözümünde, duyguların çok önemli bir paya sahip olduğu söylenebilir. Duygularımız, çevremizle en kişisel ilişkilerimiz konusunda bize her şeyden daha çok bilgi verirler. İnsanları ve durumları nasıl değerlendirmemiz, sorunları nasıl çözmemiz gerektiğini yalnızca kendimizi, kendi iyiliğimizi gözetten bir biçimde gösterirler (Sartorius,2008).

Duygular konusunda şimdiye kadar farklı çalışmalar yapılmış ve farklı görüşler ortaya atılmış olmasına rağmen “duygusal zeka” kavramı ilk defa Salovey ve Mayer tarafından ortaya atılmıştır (Tuğrul, 1999).

D.Goleman’ın 1995’te “Duygusal Zeka Neden IQ’ dan Daha Önemlidir” adıyla yayımlanan kitabı, duygusal zeka kavramının tanımlanmasında önemlidir. Duygusal zeka, “bireyin hem kendisini hem de diğer insanları etkili bir şekilde anlamasını sağlarken, aynı zamanda bireyin kendisini ifade etmesini, çevresindeki insanlarla ilişki kurabilmeyi ve yaşamındaki gereksinimleriyle en iyi şekilde başa çıkabilmesini sağlayan duygusal ve sosyal yetilerin bütünü” olarak açıklamıştır (Bar-On, 2006).

Girgin’e (2009) göre duygusal zeka, “bireyin kendinin ve başkalarının duygularını değerlendirmesi ve kendi yaşamında başarısını sağlayan çok sayıdaki yeteneklerin bir bütünüdür”. Akılcı ve duygusal olarak zekayı ikiye ayıran Goleman (2007), yaşamdaki başarının çoğunun duygusal zekadan kaynaklandığını belirtmiştir.

Saldırganlığın ne olduğu ile ilgi farklı tanımlar ve açıklamalar yapılmıştır. Saldırganlık birine ya da bir şeye zarar veya acı vermek amacıyla yapılan, sonucu mutlaka zararlı olan ve günlük yaşamımızda hepimizin mutlaka maruz kaldığı bir olgu olarak tanımlanmıştır (Kağıtçıbaşı, 2005).

Türk Dil Kurumu sözlüğünde (TDK, 2011); “saldırgan olma durumu, saldırgan bir biçimde davranma ve bireyin düşünce ve davranışlarını dıştaki direnmelere karşı zorla karşısındakine benimsetme çabası” şeklinde tanımlanmıştır.

Kağıtçıbaşı (2005)’na göre saldırganlık “birine ya da bir şeye zarar veya acı vermek amacıyla yapılan, sonucu mutlaka zararlı olan ve günlük yaşamımızda hepimizin mutlaka maruz kaldığı bir olgu” olarak ifade edilmiştir. Bir davranışın gerçekten saldırgan bir davranış olup olmadığını anlamak için niyete de bakmak gerekir. Eğer davranış zarar vermek amacıyla yapılmışsa “saldırgan davranış” olarak tanımlanır. Saldırgan davranışlar kendi içinde ikiye ayrılır; düşmanca saldırganlık ve araçsal saldırganlık. Araçsal saldırganlık “kendini korumak için başkasına zarar vermek amacıyla yapılan saldırganlık”, düşmanca saldırganlıkta ise asıl amaç zarar vermektir.

Bu açıklamalardan da anlaşıldığı gibi literatürde, duygusal zeka için de saldırganlık kavramı için de farklı açıklamalar söz konusudur. Bu bilgiler ışığında; birey olarak insanın hem kendi duygularını hem de farklı kişilerin duygularını fark etmesi toplumsal yaşamda mutlu ve sağlıklı bireyler olmasında, problemler ve engellemeler karşısında sağlık çözüm yolları bulmasında duygusal zekanın önemli bir etken olduğunu söyleyebiliriz. Dolayısıyla duygusal

zeka düzeyi yüksek olan bireylerin çevresiyle sağlıklı iyi iletişim kuran, problemler karşısında yılmadan mücadele eden, farklı ve etkili çözüm yolları bulan bireyler olması beklenir. Duygusal Zeka (EQ) yaşamın her kademesinde öğretilir ve geliştirilebilir. Özellikle de duygusal zekanın geliştirilebilir bir özellik olması, eğitim ve eğitim ortamlarının önemini daha da artırmaktadır. Saldırganlık, ülkemizin ve dünya ülkelerinin sorunu haline gelmiş durumda ve her geçen günde şiddetini daha da artırmaktadır. Bu nedenle saldırganlığı ve saldırganlığı etkileyen faktörlerin farklı açılardan araştırılması, gerekmektedir. İlköğretimden yükseköğretime kadar eğitim kurumlarımızda saldırganlığın farklı ve çeşitli şekillerde ortaya çıktığı da göz önüne alındığında; saldırganlık ve buna bağlı olumsuz sonuçların ortaya çıkması; konunun önemi bir kez daha ortaya koymaktadır. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri ile saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bununla birlikte; üniversite öğrencilerinin duygusal zeka ve saldırganlık düzeylerinin bazı demografik değişkenlere göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı da araştırılmıştır.

Bu çalışmada, Eğitim Fakültesi'nde öğretime devam eden öğrencilerin saldırganlık düzeyleriyle duygusal zeka düzeyleri arasındaki ilişki ve bazı değişkenler açısından farklılaşma olup olmadığı problemine bağlı olarak; öğrencilerin duygusal zeka düzeyleri ile saldırganlık düzeyleri; cinsiyete, eğitim gördükleri bölüme, sınıf düzeylerine, anne ve babanın eğitim durumuna ve ailenin ekonomik durumu açısından anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır? Sorularına cevap aranmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, ilişkisel-tarama modeline göre desenlenmiştir.

Araştırma Grubu

Araştırma, 2012-2013 öğretim yılında Gaziantep Üniversitesi Gaziantep Eğitim Fakültesi ve Nizip Eğitim Fakültesi öğrencileri arasından seçkisiz örneklem belirleme yöntemiyle belirlenen farklı bölümlerinde (sınıf öğretmenliği, ilköğretim matematik öğretmenliği, türkçe öğretmenliği, sosyal bilgiler öğretmenliği ve psikolojik danışmanlık ve rehberlik) ve farklı sınıf düzeylerinde öğrenim 487 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır (Çalışma, 2013 yılında yayınlanmış yüksek lisans tezinden türetilmiş bir çalışma olduğu için etik kurul izni alınmasına ihtiyaç duyulmamıştır). Araştırmaya katılan 487 üniversite öğrencisinin %59,8'i kız (291), %40,2,'si erkektir (196).

Veri Toplama Araçları

Araştırmada Saldırganlık ölçeği ile duygusal zeka ölçeğiyle birlikte, katılımcıların demografik bilgilerinin (öğrencilerin cinsiyeti, anne-babanın eğitim düzeyi, ailenin sosyoekonomik gelir düzeyi, eğitim görülen bölüm, eğitim görülen sınıf düzeyi) toplandığı kişisel bilgi formundan yararlanılmıştır.

Bu çalışmada öğrencilerin saldırganlık düzeylerini belirlemek amacıyla, ilk defa Buss ve Perry tarafından 1992 yılında geliştirilen, 2000 yılında da Buss ve Warren tarafından

güncelleme yapılan, Türkçeye uyarlaması da Can (2002) tarafından yapılan “Saldırganlık Ölçeği” kullanılmıştır.

Bu araştırmada öğrencilerin duygusal zeka düzeylerini belirlemek amacıyla Bar-On tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlama çalışmaları Acar (2001) tarafından yapılmış olan Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada veri toplamak için kullanılan ölçme araçlarından toplanan veriler kodlanarak SPSS’e aktarılmıştır. Veri setinin özelliklerine uygun olacak veri analizlerine karar verilmiş ve uygun istatistiksel işlemler yapılmıştır.

Bulgular

Araştırma sürecinde toplanan veriler, verilerin dağılımına uygun istatistiksel işlemlerle analiz edilmiş ve elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin duygusal zeka ölçeği ile saldırganlık ölçeğinden aldıkları puanların cinsiyete göre farklılaşma düzeyine ilişkin çok yönlü varyans analizine ilişkin sonuçlar:

Boyutlar	Kadın	Erkek	F	p
	n=291	n=196		
Kişisel farkındalık	107,87	108,18	,058	,810
Kişilerarası ilişkiler	72,33	70,79	3,83	,051
Genel ruh hali	46,35	45,86	,517	,472
Stres yönetimi	40,91	42,35	4,07	,044*
Şartlar ve çevreye uyum	53,84	53,72	,043	,835
Toplam ölçek puanı	321,31	320,92	,015	,903
* $P < .05$ Wilks' Lambda = ,975; $F_{(1,485)} = 2,477$; $p = ,031$				
Fiziksel	13,90	18,27	62,50	,000*
Sözel	13,35	14,52	14,02	,000*
Öfke	19,64	20,71	4,25	,040*
Düşmanlık	17,04	18,11	5,85	,016*
Dolaylı	12,97	14,45	16,48	,000*
Toplam ölçek puanı	76,91	86,00	29,37	,000*
* $p < .05$ Wilks' Lambda = ,866; $F_{(3, 483)} = 14,886$; $p = .000$				

Tablo 1 incelendiğinde öğrencilerin cinsiyetlerine göre duygusal zeka alt ölçeklerinden Stres yönetimi alt boyutundan aldıkları puanlara göre anlamlı farklılaşma olduğu görülmesine rağmen; ölçeğin kişisel farkındalık, kişilerarası ilişkiler, genel ruh hali, şartlar ve çevreye uyum alt ölçeklerinden elde edilen sonuçların anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür.

Tablo 1 incelendiğinde öğrencilerin cinsiyetlerine göre saldırganlık düzeyleri arasında erkekler lehine anlamlı farklılaşma vardır hipotezini destekleyen anlamlı bir farklılaşma olduğu, öğrencilerin cinsiyetlerine göre saldırganlık ölçeğine ait alt ölçeklerden; sözel ve fiziksel

saldırganlık, düşmanlık, öfke, dolaylı saldırganlık boyutlarından aldıkları puanlara göre anlamlı farklılaşma olduğu görülmüştür.

Tablo 2. Öğrencilerin duygusal zeka ölçeği ile saldırganlık ölçeğinden aldıkları puanların eğitim gördükleri bölüme göre farklılaşma düzeyine ilişkin çok yönlü varyans analizi sonuçları:

	İlögretim Matematik Öğretm. (1) n=107	Sınıf Öğretm (2) n=92	Sosyal Bilg. Öğretm. (3) n=35	Rehberl. ve Psk.D. (4) n=126	Türkçe Öğret. (5) n=127			
Boyutlar	X	X	X	X	X	F	p	Ort. fark
Kişisel farkındalık	104,28	109,47	108,89	106,93	110,8	3,675	,006*	1<2, 5; 4<5
Kişilerarası ilişkiler	70,87	72,80	74,11	70,07	72,59	2,870	,023*	3>4
Genel ruh hali	45,55	46,63	46,37	45,68	46,72	,604	,660	
Stres yönetimi	40,42	41,60	41,00	42,39	41,55	,981	,417	
Şartl. ve çevr uyum	52,72	54,82	54,40	53,19	54,38	1,947	,102	
Toplam ölçek puanı	313,86	325,34	324,77	318,29	326,15	2,511	,041*	5>1
* $P<.05$ Wilks' Lambda= ,933; $F_{(1, 485)}=1,672$; $p= ,031$								
Fiziksel	15,17	14,79	17,28	15,56	16,83	1,53	,191	
Sözel	13,16	13,29	15,00	13,45	14,80	5,69	,000*	3>1,5>1
Öfke	20,62	18,88	19,88	19,80	20,81	1,94	,102	
Düşmanlık	17,48	16,94	18,48	17,07	17,97	1,21	,305	
Dolaylı	13,78	12,98	14,31	13,48	13,68	,90	,464	
Toplam ölçek puanı	80,22	76,90	84,97	79,38	83,62	2,33	0,55	
* $p<.05$ Wilks' Lambda= ,924; $F(4, 482)=1.924$; $p= .008$								

Tablo 2 incelendiğinde; öğrencilerin eğitim gördükleri bölümlere göre ölçeğin kişisel farkındalık, kişilerarası ilişkiler alt testlerinden ve ölçeğin toplamından elde edilen puanlar açısından anlamlı düzeyde farklılaşmalar olduğu görülmesine rağmen diğer alt boyutlarda anlamlı düzeyde farklılaşma olmadığı görülmüştür. Duygusal zeka ölçeğinin toplam ölçek puanından ve alt ölçeklerinden kişisel farkındalık, kişilerarası ilişkiler alt ölçeğinde görülen anlamlı farklılaşmanın kaynağını belirlemek amacıyla Scheffe analizi yapılmış ve toplam ölçek puanına göre Türkçe Öğretmenliği bölümü öğrencilerine ait puan ortalamalarının, İlköğretim Matematik Öğretmenliği bölümü öğrencilerin puan ortalamalarına göre anlamlı derecede farklılaştığı; duygusal zeka ölçeğinin alt boyutlarından olan kişisel farkındalık alt ölçek puanına göre Türkçe Öğretmenliği bölümü öğrencileri ve Sınıf Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin İlköğretim Matematik Öğretmenliği bölümü öğrencilerine göre, Türkçe Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin de Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümü öğrencilerine göre; anlamlı derecede farklılaştığı görülmüştür. Yine alt boyutlardan olan kişilerarası ilişkiler alt ölçek puanına göre Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümü öğrencilerine göre anlamlı derecede farklılaştığı görülmüştür.

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin eğitim gördükleri bölüme göre saldırganlık ölçeğinin alt ölçeklerinden sözel saldırganlık boyutundan aldıkları puanlara göre anlamlı farklılaşma olduğu görülmesine rağmen diğer alt boyutlarda (Fiziksel saldırganlık, öfke, düşmanlık, dolaylı saldırganlık) anlamlı farklılaşma olmadığı görülmüştür. Saldırganlık ölçeğinin alt ölçeklerinden sözel saldırganlık alt ölçeğinde görülen anlamlı farklılaşmanın kaynağını görmek amacıyla Scheffe analizi yapılmış ve farklılaşmanın, Sosyal Bilgiler alanı öğrencilerinin İlköğretim

Matematik alanı öğrencilerine göre anlamlı derecede olduğu; aynı zamanda farklılaşmanın Türkçe alanı öğrencilerinin İlköğretim Matematik alanı öğrencilerine göre anlamlı derecede olduğu görülmüştür.

Tablo 3. Öğrencilerin duygusal zeka ölçeği ile saldırganlık ölçeğinden aldıkları puanların eğitim gördükleri sınıf düzeylerine göre farklılaşma düzeyine ilişkin çok yönlü varyans analizine ilişkin sonuçlar:

	1. sınıf n=150	2. sınıf n=108	3. sınıf n=105	4. sınıf n=124			
Boyutlar	X	X	X	X	F	p	Ort. fark
Kişisel farkındalık	107,04	108,26	108,57	108,00	,337	,799	
Kişilerarası ilişkiler	72,17	71,69	71,61	71,71	,278	,842	
Genel ruh hali	46,24	46,75	45,48	46,15	,589	,623	
Stres yönetimi	41,15	41,21	41,79	41,49	,309	,819	
Şartl. ve çevr. uyum	53,75	53,58	54,42	53,79	,609	,610	
Toplam ölçek puanı	320,37	321,50	321,90	321,16	,048	,986	
<i>Wilks' Lambda= ,972; F_(3,483)=,898; p= ,0567</i>							
Fiziksel	16,66	15,74	14,24	15,98	3,46	,016*	1>3
Sözel	13,68	13,76	13,95	13,92	,17	,914	
Öfke	19,98	20,17	19,53	20,77	,94	,419	
Düşmanlık	18,22	17,23	17,08	17,11	1,74	,157	
Dolaylı	13,94	17,26	13,19	17,78	1,10	,346	
Toplam ölçek puanı	82,50	80,01	78,00	81,57	1,41	,236	
<i>*p<.05, Wilks' Lambda= ,941; F_(3, 483)=1.972; p= .014</i>							

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin eğitim gördükleri sınıf düzeyine göre duygusal zeka ölçeğinin toplamından, alt ölçeklerinden; saldırganlık ölçeğinin de toplamından ve sözel, öfke, düşmanlık ve dolaylı saldırganlık boyutlarından aldıkları puanlara göre anlamlı derece farklılaşma olmadığı görülmüştür. Yalnızca saldırganlık ölçeğinin fiziksel saldırganlık alt ölçeğinde anlamlı farklılaşma görülmüştür.

Tablo 4. Öğrencilerin duygusal zeka ölçeği ile saldırganlık ölçeğinden aldıkları puanların annelerinin eğitim durumuna göre farklılaşma düzeyine ilişkin çok yönlü varyans analizi sonuçları:

	Okul bitirmemiş (1) n=158	İlkokul (2) n=221	Ortaokul (3) n=34	Lise (4) n=8	Üniversite (5) n=26			
Boyutlar	X	X	X	X	X	F	p	Ort. fark
Kişisel farkındalık	106,53	108,95	110,94	106,88	107,04	1,139	,337	
Kişilerarası ilişki.	71,61	72,14	74,88	69,16	69,26	2,977	,019*	3>4
Genel ruh hali	45,17	46,73	47,00	46,10	46,19	1,166	,325	
Stres yönetimi	42,00	41,30	40,11	41,77	41,30	,484	,747	

Şartl. ve çevr. uyum	54,41	53,22	53,85	54,68	53,23	1,086	,363
Toplam ölçek puanı	319,73	322,36	326,79	318,60	317,04	,510	,728
<i>*P<.05 Wilks' Lambda= ,915; F_(4, 482)=2.163; p= .002</i>							
Fiziksel	15,34	15,58	15,79	16,95	15,61	,607	,658
Sözel	13,69	13,70	14,76	13,66	14,65	1,16	,328
Öfke	19,58	19,92	22,47	20,16	21,15	2,141	,075
Düşmanlık	17,40	17,31	18,82	17,10	18,15	,926	,449
Dolaylı	13,31	13,42	15,00	14,16	13,30	1,606	,171
Toplam ölçek puanı	79,34	79,95	86,85	82,06	82,88	1,343	,253
<i>Wilks' Lambda= ,941; F_(3, 483)=1.972; p= .014</i>							

Tablo 4 incelendiğinde annelerin eğitim durumuna göre duygusal zeka ölçeğinin alt ölçeklerinden “kişilerarası ilişkiler” boyutundan aldıkları puanlara göre anlamlı farklılaşma olduğu görülmesine rağmen toplam ölçek puanı ve diğer alt boyutlarda (kişisel farkındalık, genel ruh hali, stres yönetimi, şartlar ve çevreye uyum) anlamlı düzeyde bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. Duygusal zeka ölçeğinin alt ölçeklerinden kişisel farkındalık alt ölçeğinde görülen anlamlı farklılaşmanın kaynağını görmek amacıyla Scheffe analizi yapılmış ve anneleri ortaokul mezunu olan öğrencilerin, anneleri lise ve dengi okul mezunu olanlara göre anlamlı derecede farklılaştığı tespit edilmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre saldırganlık ölçeğinin fiziksel ve sözel saldırganlık, öfke, düşmanlık ve dolaylı saldırganlık alt ölçeklerinden aldıkları puanlara göre anlamlı farklılaşma olmadığı görülmüştür.

Tablo 5. Öğrencilerin duygusal zeka ölçeği ile saldırganlık ölçeğinden aldıkları puanların babalarının eğitim durumuna göre farklılaşma düzeyine ilişkin çok yönlü varyans analizi sonuçları:

Boyutlar	Okul					F	p
	bitirmemiş n=30	İlkokul n=205	Ortaokul n=62	Lise n=100	Ünivers. n=90		
Kişisel farkındalık	105,60	108,40	109,11	108,70	106,36	,70	,587
Kişilerarası ilişkiler	70,33	72,41	71,59	72,53	69,74	2,00	,093
Genel ruh hali	43,33	46,90	45,74	46,51	45,26	2,10	,080
Stres yönetimi	41,33	41,80	42,83	40,70	40,80	,993	,411
Şartlar ve çevreye uyum	53,36	53,94	53,85	53,13	54,32	,475	,754
Toplam ölçek puanı	313,97	323,47	323,15	321,57	316,49	1,00	,402
<i>Wilks' Lambda= ,941; F_(4, 482)=1.469; p= .082</i>							
Fiziksel	16,10	15,42	16,27	15,61	16,67	,252	,909
Sözel	14,40	13,71	13,51	13,99	13,90	,451	,772
Öfke	19,30	19,81	19,96	20,41	20,64	,569	,685
Düşmanlık	17,80	17,48	17,43	17,44	17,40	,042	,997
Dolaylı	13,73	13,53	13,45	13,89	13,31	,281	,891
Toplam ölçek puanı	81,33	79,98	80,64	81,34	80,93	,111	,979
<i>Wilks' Lambda= ,976; F_(4, 482)=,595; p= ,919</i>							

Tablo 5 incelendiğinde babaların eğitim durumuna göre duygusal zeka ölçeği ve saldırganlık ölçeğinin toplam ölçek puanı ve tüm alt ölçeklerden aldıkları puanlara göre anlamlı farklılaşma olmadığı görülmüştür.

Tablo 6. Öğrencilerin duygusal zeka ölçeği ile saldırganlık ölçeğinden aldıkları puanların ailelerinin ekonomik durumuna göre farklılaşma düzeyine ilişkin çok yönlü varyans analizi sonuçları:

	958TL'den az (1) n=172	958-3121 arasında (2) n=286	3121 TL'den fazla (3) n=29			
Boyutlar	X	X	X	F	p	
Kişisel farkındalık	107,31	108,59	106,28	,66	,516	
Kişilerarası ilişki.	72,26	71,68	68,68	2,20	,111	
Genel ruh hali	45,76	46,46	45,34	,67	,509	
Stres yönetimi	42,21	41,20	40,06	1,43	,240	
Şartl. ve çevr. uyum	54,01	53,83	52,13	1,06	,347	
Toplam ölçek puanı	321,57	321,79	312,52	,95	,385	
<i>Wilks' Lambda= ,969; F_(2, 484)=1.500; p= .134</i>						
Fiziksel	15,40	15,51	18,58	3,32	,037*	3>1
Sözel	13,88	13,76	14,03	,131	,877	
Öfke	19,72	20,14	21,58	1,407	,246	
Düşmanlık	17,94	17,20	17,31	1,248	,288	
Dolaylı	13,84	13,35	14,00	,986	,374	
Toplam ölçek puanı	80,80	79,98	85,51	1,146	,319	
<i>*p<.05 Wilks' Lambda= ,958; F_(2, 484)=2,090; p= ,023</i>						

Tablo 6 incelendiğinde öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumuna göre duygusal zeka ölçeğinin toplam ölçek puanı ve tüm alt ölçeklerden (kişisel farkındalık, kişilerarası ilişkiler, genel ruh hali, stres yönetimi, şartlar ve çevreye uyum) aldıkları puanlara göre anlamlı farklılaşma olmadığı görülmüştür.

Tablo 6 incelendiğinde öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumuna göre saldırganlık ölçeğinin alt ölçeklerinden fiziksel saldırganlık alt boyutundan aldıkları puanlara göre anlamlı farklılaşma olduğu görülmesine rağmen diğer alt boyutlarda anlamlı farklılaşma olmadığı görülmüştür. Saldırganlık ölçeğinin alt ölçeklerinden fiziksel saldırganlık alt ölçeğinde görülen anlamlı farklılaşmanın kaynağını görmek amacıyla Scheffe analizi yapılmış ve farklılaşmanın, öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumu 3121 TL ve daha üst gelir düzeyine sahip olanlar, 958 TL ve daha az olanlara göre anlamlı derecede olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin duygusal zeka düzeyleriyle saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkiyle ilgili Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı sonuçları:

	Kişisel Farkındalık	Kişilerarası İlişki	Genel Ruh Hali	Stres Yönetimi	Şartl. Ve Çevr. Uyum	Fiziksel	Sözel	Öfke	Düşmanlık	Dolaylı Saldırganlık	Toplam Duyg.Zeka	Toplam Saldırganlık
Kişisel Farkındalık	1	,565**	,686**	,392**	,600**	-,125**	,108*	-,240**	-,297**	-,122**	,892**	-,196**
Kişilerarası İlişki		1	,602**	,244**	,451**	-,229**	-,061	-,275**	-,247**	-,149**	,742**	-,265**
Genel Ruh Hali			1	,416**	,520**	-,171**	-,015	-,268**	-,342**	-,147**	,830**	-,259**
Stres Yönetimi				1	,447**	-,301**	-,164**	-,480**	-,366**	-,269**	,615**	-,426**
Şartl. ve Çevr. Uyum					1	-,195**	-,021	-,312**	-,303**	-,215**	,752**	-,286**
Fiziksel						1	,453**	,581**	,439**	,559**	-,247**	,824**
Sözel							1	,452**	,371**	,365**	-,015	,643**
Öfke								1	,592**	,563**	-,388**	,848**
Düşmanlık									1	,459**	-,392**	,747**
Dolaylı										1	-,218**	,753**
Toplam Duyg. Zeka											1	-,349**
Toplam Saldırganlık												1

* $p < .05$; ** $p < .01$

Tablo 7 incelendiğinde; duygusal zeka ölçeği ve saldırganlık ölçeği ile bu ölçeklerin alt testlerinden elde edilen sonuçlar arasında anlamlı düzeyde ($p < .01$) ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Duygusal zeka ölçeğinin stres yönetimi alt testinden elde edilen puanlarla saldırganlık ölçeğinin öfke alt testi ve ölçeğin toplamından elde edilen puanlar arasında orta düzeyde ters yönlü, ($p < .01$) anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Saldırganlık ölçeğinin öfke ve düşmanlık alt ölçeklerinden elde edilen puanlarla duygusal zeka ölçeğinin toplamından elde edilen puanlar arasında ters yönde orta düzeyde ($p < .01$) anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Saldırganlık ölçeğinden elde edilen toplam puanlarla toplam duygusal zeka puanları arasında ters yönde orta düzeyde ($p < .01$) anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin duygusal zeka düzeyleriyle saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkiyle ilgili regresyon analizine ilişkin sonuçları:

Değişkenler	B	Standart Hata	β	T	p
Kişisel farkındalık	,187	,082	,141	2,292	,022
Kişilerarası ilişkiler	-,415	,117	-,187	-3,550	,000
Genel ruh hali	-,091	,157	-,035	-,578	,564
Stres yönetimi	-,915	,113	-,376	-8,075	,000
Şartlar ve çevreye uyum	-,291	,156	-,099	-1,859	,064

Bağımlı değişken: Saldırganlık $R = .469$ $R^2 = .220$ $F_{(5, 481)} = 27,125$ $p = .000$

Çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre; duygusal zekanın alt boyutlarının birlikte saldırganlıktaki toplam varyansın %22'sini açıklamaktadır ($p < .05$). Elde edilen regresyon analizinden elde edilen katsayılarının anlamlılığına dair t testi sonuçları incelendiğinde stres yönetimi, kişilerarası ilişkiler ve kişisel farkındalık değişkenlerinin saldırganlık üzerine anlamlı derecede yordayıcı oldukları görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde, araştırma bulguları, literatürdeki benzer araştırma bulguları ile karşılaştırma ve tartışmalara yer verilmiştir:

1.Yapılan analizler sonucunda öğrencilerin duygusal zeka ölçeğinin stres yönetimi alt ölçeğinden, saldırganlık ölçeğinin toplamından ve alt ölçeklerinden aldıkları puanların erkekler yönünde anlamlı derecede farklılaştığı ancak diğer alt ölçekler ve duygusal zeka ölçeğinin toplamından alınan puanların cinsiyete göre anlamlı derecede farklılaşmadığı görülmüştür.

Bu araştırmanın stres yönetimi alt ölçeği dışında duygusal zeka ölçeğinin diğer alt boyutlarından ve toplamından anlamlı bir farklılaşma çıkmamış olması bulgusuna paralel olarak literatürde Maliha & Rehana (2010), Girgin (2009), İşmen (2004) tarafından yapılan farklı araştırmalarda yine duygusal zeka puanları cinsiyete göre anlamlı farklılık görülmüştür. Ancak Otacıoğlu (2009), Bender (2006), Austin, Saklofske, & Egan, (2005), Mayer, Salovey, Caruso ve Sitarenios (2001) ve Mayer vd., (1999) yaptıkları çalışmalarda kadınların erkeklere oranla daha yüksek duygusal zeka düzeyine sahip olduğunu ifade eden bulgular elde etmişlerdir.

Bu çalışmada saldırganlık puanlarının erkekler yönünde yüksek çıkmasına paralel olarak Yeğen (2008), erkeklerin saldırganlık düzeyinin daha yüksek çıkmasında, erkeklerin fizyolojik yapıları ve saldırgan olmaya ilişkin durumlarda karşılık vermeye daha hazır görünmelerinin ve bu davranışı öğrenmeleri, onu sergilemeyi tercih ettiklerini ifade etmektedir. Alan yazında cinsiyet ve saldırganlık arasındaki ilişkiyle ilgili olarak yapılan çalışmalara baktığımızda; Öcel (2011), Giles ve Heyman (2005), Rabiner vd (2005), Kurtyılmaz (2005), Archer ve Haigh (1997), Demirhan (2002), Halloran, vd.(1999), Bettencourt ve Miller (1996), Amedahe ve Owusu-Banahene (2007), Gümüş (2000), Yükselgün (2008), Erşan, Doğan ve Doğan (2009), Kılıçaslan (2009), Duncan (1999) erkeklerin kadınlara göre saldırganlık puanları açısından daha yüksek olduğu bulgusunu elde etmişlerdir. Bu araştırmalardan elde edilen bulgular araştırmamız bulgularıyla örtüşürken; alan yazını incelendiğinde, Çobanoğlu (2006), Öztürk (1990), Ağlamaz (2006), Hatunoglu (1994), Yalçın (2004), saldırganlık puanları açısından erkek ve kızlar arasında fark bulunmadığı yönünde bulgular elde etmişlerdir. Doğan (2001)'ın çalışmasında da kadınların saldırganlık puanlarının, erkeklerin saldırganlık puanlarından anlamlı derecede yüksek olduğunu gösteren bulgular elde edilmiştir.

Elde edilen bulguları incelediğimizde cinsiyet bakımından saldırganlıkla ilgili birbirinden farklı sonuçların elde edildiği görülmektedir. Bu farklıların ortaya çıkmasında biyolojik faktörler ve ailenin cinsiyete ilişkin yetiştirme tutum ve davranışlarının farklı

olması, saldırganlık düzeyleri ile ilgili farklı bulguların elde edilmesine etkili olduğu söylenebilir.

2.Yapılan analizler sonucunda öğrencilerin duygusal zeka ölçeğinin kişisel farkındalık, kişilerarası ilişkiler alt ölçekleri ve ölçekten elde edilen toplam puan açısından öğrenim gördükleri bölüme göre anlamlı farklılaşmalara rastlanmış ancak stres yönetimi genel ruh hali şartlar ve çevreye uyum alt ölçeklerinde bölümlerine göre anlamlı farklılaşmalar olmadığı belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin saldırganlık ölçeğinin yalnızca sözel saldırganlık alt ölçeğinden elde puanların öğrenim gördükleri bölüme göre anlamlı derecede farklılaştığı görülmüştür.

Arlı, Altunay ve Yalçinkaya (2011) ve Göçet (2006) da bu araştırma sonucuna paralel olarak, öğretmen adayları arasında eğitim gördükleri bölümlere göre anlamlı farklılaşmalar olduğunu gösteren bulgular ifade etmektedir. Chan (2006) tarafından yapılan çalışmada ise Rehber Öğretmenlerin, duygusal zeka düzeylerinin diğer öğretmenlerle aynı olduğunu gösteren bulgular elde edilmiştir.

Saldırganlık açısından alan yazın incelendiğinde, Sargın (2010), yapılan çalışmada öğretmen adaylarının çatışma ve şiddete ilişkin farkındalık düzeylerinin devam ettikleri alanlara göre anlamlı düzeyde farklılık ifade etmiştir. Sayısal alandaki öğretmen adaylarının çatışma ve şiddet farkındalık düzeylerine ilişkin puanların, sözel alanlardaki öğretmen adaylarının göre daha yüksek olduğu ifade edilmiştir. Buna karşın Erşan vd. (2009), Erden (2007) ve Arıca (1995)'in çalışmalarından elde ettikleri bulgulara göre saldırganlık puanlarının bölüm ve bransa göre farklar istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olmadığı belirtilmiştir.

3. Öğrencilerin duygusal zeka ölçeğinin toplamından ve alt ölçeklerinden aldıkları puanların öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ancak saldırganlık ölçeğinin fiziksel saldırganlık alt ölçeğinden elde puanların üçüncü sınıf öğrencileriyle birinci sınıf öğrencileri arasında birinci sınıf öğrenciler yönünde yüksek olmak üzere anlamlı derecede farklılaştığı görülmüştür.

Literatüre bakıldığında bu araştırma sonucundan farklı bulguları olan çalışmalara (Aydın, 2010; Yılmaz ve Şahin, 2004; Deniz ve Yılmaz, 2004) rastlandığı gibi, Sevindik, Uncu ve Dağ (2012)'in anlamlı farklılaşmalar olduğunu ifade ettikleri çalışmaları da mevcuttur.

Saldırganlık açısından alan yazınına bakıldığında; Mc Kinnie (2006), Erşan, Doğan ve Doğan. (2009) sınıf düzeylerine göre anlamlı farklılaşma ifade edilirken, Bolat-Karataş (2002)'in çalışmasında da sınıf düzeylerine göre öğrencilerin saldırganlık puanlarının anlamlı farklılık yaratan bir etken olmadığını gösteren bulgular elde edilmiştir.

4.Araştırmada duygusal zeka ölçeğinin kişilerarası ilişkiler alt ölçeğinden elde edilen puanların annelerin eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaştığı ancak duygusal zeka ve saldırganlık ölçeğinin toplamından ve diğer alt ölçeklerinden alınan puanların anlamlı derecede farklılaşmadığı görülmüştür.

Bayraktar (2011), Yılmaz ve Şahin (2004) öğrencilerin annelerinin eğitim durumu anne eğitim durumunun anlamlı bir farklılaşma nedeni olduğunu gösteren bulgular elde ederken; Aşan ve Özyer (2003) öğrencilerin annelerinin eğitim düzeylerinin, öğrencilerin duygusal zeka düzeyi üzerinde etkili olmadığını belirtmiştir.

Annenin eğitim durumuna göre saldırganlık puanlarından anlamlı derecede farklılaşmadığını ifade eden araştırmalar (Gökbüzoğlu, 2008; Kutay, 2007; Erden, 2007; Ayan, 2007; Gürsoy, 2002; Yılmaz, 2008) yanında anlamlı farklılaşma bulguları olan araştırmalara (Ersoy, 2001; Başaran, 2008) da rastlanmaktadır.

5. Duygusal zeka ölçeği ile saldırganlık ölçeğinin toplamından ve alt ölçeklerinden alınan puanların babanın eğitimi açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı görülmüştür.

Alan yazın incelendiğinde babanın eğitim durumuna göre duygusal zeka puanlarının farklılaştığını gösteren araştırmalar (Bayraktar, 2011; Malak, 2011; Ümit, 2010; Ümit, 2010; Ersoy, 2001) olduğu gibi farklılaşmanın olmadığı sonuçlar ifade eden araştırmalara da (Demirhan, 2002; Ayan, 2007; Gökbüzoğlu, 2008; Duncan, 1999; Yılmaz, 2008; Akduman, Çolak ve Canduman, 2007; Yeğen, 2008) rastlanmaktadır.

6. Öğrencilerin duygusal zeka ölçeğinin toplamından ve alt ölçeklerinden aldıkları puanların ailenin ekonomik durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür. Alan yazın incelendiğinde duygusal zeka puanlarının bu araştırma sonucuna paralel olarak gelir düzeyine göre anlamlı derecede farklılaşmadığını ifade eden araştırmalara (Malak, 2011; Göçet, 2006; Yılmaz ve Şahin, 2004) rastlanmaktadır.

Engellenme saldırganlık kuramının sosyoekonomik gelir düzeyi ile saldırganlık arasındaki ilişkide, alt sosyoekonomik gelir düzeyine sahip öğrencilerin saldırgan düzeylerinin daha yüksek olması beklenirken (Kılınç, 2012) bu çalışmada fiziksel saldırganlık puanlarının üst gelir düzeyine sahip olanlar yönünde yüksek olduğu bulgulanmıştır. Alan yazın incelendiğinde sosyoekonomik duruma göre farklılaştığını ifade eden araştırmalara (Sili, 2010; Yılmaz, 2008; Masalcı, 2001; Yavuz, 2007; Ağlamaz, 2006) rastlandığı gibi anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı araştırmaların da (Tuzgöl, 1998; Kılınç, 2012; Şahin, 2007; Ayan, 2007; Mutluoğlu ve Bulut-Serin, 2010) olduğu görülmektedir.

7. Korelasyon açısından incelendiğinde duygusal zeka ölçeğinin stres yönetimi alt testinden elde edilen puanlarla saldırganlık ölçeğinin öfke alt testi ve bu ölçeğin toplam puanları arasında; saldırganlık ölçeğinin öfke ve düşmanlık alt ölçeklerinden elde edilen puanlarla duygusal zeka ölçeğinden elde edilen toplam puanlar arasında; saldırganlık ölçeğinden elde edilen toplam puanlarla duygusal zeka ölçeğinin toplamından elde edilen puanlar arasında ters yönde orta düzeyde anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür ($p < .01$).

Alan yazınına baktığında, Ümit (2010)'in çalışmasında, ergenlerin saldırganlık ölçeği puanları ile kişisel beceriler alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmektedir.

8. Araştırma verileri üzerinde yapılan çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre; duygusal zekanın, alt boyutlarının birlikte saldırganlıktaki toplam varyansın %22'sini açıklamaktadır ($p < .05$). Buna ilişkin olarak duygusal zeka ölçeğine ait alt boyutlardan olan stres yönetimi, kişilerarası ilişkiler ve kişisel farkındalık değişkenlerinin genel özelliklerine bakıldığında, kişisel farkındalık düzeyi yüksek olan bireylerin; “duygularının farkında olan, kendilerini iyi bulan ve yaşamlarında yaptıkları şeyler hakkında olumlu şeyler düşünen kişilerdir. Bu kişiler duygularını rahatça ifade edebilir ve düşüncelerini ve inançlarını ifade etmekte bağımsız, güçlü ve kendine güvenli oldukları, kişiler arası ilişkiler düzeyi yüksek olan bireylerin de diğer bireyleri anlayan, ilişki kuran ve onlarla iyi geçinen bireyler oldukları, stres yönetimi düzeyi yüksek olan bireylerin dürtü kontrolü yüksek, soğuk kanlı ve kontrolü

kaybetmeyen özelliklerine sahip olduğu” söylenebileceğinden (Acar, 2001); duygusal zekanın bu alt boyutlarının saldırganlık ölçeğinin alt boyutlarından elde edilen puanlarının anlamlı bir yordayıcısı olması, beklenebilir bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Öneriler

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayanılarak uygulayıcılar için şu öneriler geliştirilmiştir:

1. Eğitim kurumlarında duygusal zekanın gelişimine yönelik eğitim plan ve programları hazırlanarak saldırganlık düzeyini azaltmaya yönelik çalışmalar yapılabilir.
2. Öğrencilerin duygusal zeka ve saldırganlık düzeyleri ve bunları etkileyen çeşitli değişkenlere ilişkin, daha büyük bir örneklem grubuyla geniş kapsamlı çalışmalar yapılabilir.
3. Farklı bir araştırmada duygusal zeka ve bileşenleri ile ilgili farklı değişkenler arasındaki ilişki incelenebilir.
4. Literatür incelendiğinde, duygusal zeka düzeyi ile saldırganlık düzeyini inceleyen pek fazla araştırmaya rastlanmamıştır. Bu bakımdan konuyla ilgili benzer araştırmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Acar, F.T. (2001). *Duygusal zekâ yeteneklerinin göreve yönelik ve insana yönelik liderlik davranışları ile ilişkisi: banka şube müdürleri üzerine bir alan araştırması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. YÖK Tez No: 105020.
- Ağlamaz, T. (2006). *Lise öğrencilerinin saldırganlık puanlarının kendini açma davranışı okul türü, cinsiyet, sınıf düzeyi, anne-baba öğrenim düzeyi ve ailenin aylık gelir düzeyi açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Akduman, G.G., Çolak, M. ve Cantürk, G. (2007). Çocuklarda kendilik algısı ve saldırganlık eğilimi ilişkisi (Erzurum örneği). *Adli Psikiyatri Dergisi*, 4 (3):3-12.
- Amedahe, F. K. & Owusu-Banahene, N. O. (2007). Sex differences in the forms of aggression among adolescent students in ghana. *Research in Education*, 78: 54-64.
- Archer, J., & Haigh, A. (1997). beliefs about aggression among male and female prisoners. *Aggressive Behavior*, 23(6), 405-415. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1098-2337\(1997\)23:6<405::AID-AB1>3.0.CO;2-F](https://doi.org/10.1002/(SICI)1098-2337(1997)23:6<405::AID-AB1>3.0.CO;2-F)
- Arıcak, O.T. (1995). *Üniversite öğrencilerinde saldırganlık, benlik saygısı ve denetim odağı ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, İstanbul. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Arlı, D., Altunay, E. ve Yalçınkaya, M. (2011). Öğretmen adaylarında duygusal zekâ, problem çözme ve akademik başarı ilişkisi. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, 25 (2).
- Aşan, Ö., Özyer, K. (2003). Duygusal zekaya etki eden demografik faktörlerin saptanmasına yönelik ampirik bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 21(1):151-167.

- Austin, E. J., Saklofske, D. H., & Egan, V. (2005). Personality, well-being, and health correlates of trait emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 38, 547-558.
- Ayan, S. (2007). Aile içinde şiddete uğrayan çocukların saldırganlık eğilimleri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 8: 206-214.
- Aydın, B. (2010). *Üniversite Öğrencilerinin duygusal zeka ve umut düzeyleri ile psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Bar-On, R. (1997). *The Emotional Quotient Inventory (EQ-i): A test of emotional intelligence*. Toronto, Canada: Multi-Health Systems, Inc.
- Bar-On, R. (2006). The Bar-On model of emotional - social intelligence (ESI). *Psicothema*,18:13-25.
- Başaran, C. (2008). *Çeşitli türde liselerde öğrenim gören öğrencilerin saldırganlık düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Bayraktar, Ö. (2011). *Üniversite öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeyleri ile duygusal zekaları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri, Konya.
- Bender, M. (2006). *Resim-iş eğitimi öğrencilerinde duygusal zeka ve yaratıcılık ilişkileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Bettencourt, B.A. & Miller, N. (1996). Gender differences in aggression as a function of provocation: a meta analysis. *Psychological Bulletin*. May. Vol:119. No:3. s.422-447.
- Bolat-Karataş, Z. (2002). *Anne baba saldırganlığı ile lise öğrencilerinin saldırganlığı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Buss, A. H., & Perry, M. (1992). The aggression questionnaire. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63(3), 452-459. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.63.3.452>
- Can, S. (2002). *Aggression questionnaire adlı ölçeğin türk populasyonunda geçerlilik ve güvenilirlik çalışması*. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, T. C. Genel Kurmay Başkanlığı GATA Haydarpaşa Eğitim Hastanesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları servis Şefliği, İstanbul.
- Chan, D.W (2006). Emotional intelligence and components of burnout among chinese secondary school teachers in Hong Kong. *Teaching and Teacher Education*. Available online 14 may. 2013.
- Çobanoğlu G.B. (2006). *Takım sporları ve bireysel sporlar yapan sporcuların saldırganlık düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, On dokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitim ve Spor Anabilim Dalı, Samsun.
- Demirhan, M. (2002). *Kendini açma düzeyleri farklı genel lise öğrencilerinin bazı değişkenler açısından saldırganlık düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

- Deniz, M. ve Yılmaz, E. (2004). *Üniversite öğrencilerinin duygusal zeka yetenekleri ve yaşam doyumları arasındaki ilişki*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Malatya.
- Doğan, S. (2001). *Farklı sosyo-ekonomik düzeylere mensup ergenlik çağındaki kız ve erkeklerin saldırgan davranışlarıyla ana-baba tutumları arasındaki ilişkiler*. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Duncan, R. (1999). Peer and sibling aggression. An investigation of intra and behaviours: pieces os a puzzle. *Preventing School Failure*. 42(3): 135-142.
- Erden, N. K. (2007). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi öğretmenlik bölümleri birinci öğretim son sınıf öğrencilerinin saldırganlık türleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Erden, N. (2007). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi öğretmenlik bölümleri birinci öğretim son sınıf öğrencilerinin saldırganlık türleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Ersoy, Ş. (2001). *Çocuk yuvasında kalanlarla ailesiyle yaşayan dokuz-on bir yaş grubundaki çocukların saldırganlık eğilimlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erşan, E. Doğan, O. ve Doğan, S. (2009). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin sosyo-demografik açıdan değerlendirilmesi*. Cumhuriyet Üniversitesi Cumhuriyet Tıp dergisi Cilt 31, No:3.
- Giles, J. & Heyman, G. D. (2005). Young children's beliefs about the relationship between gender and aggressive behaviour. *Child Development* 76(1), 107-121.
- Girgin, G. (2009). *Üniversite öğrencilerinde duygusal zekanın bazı değişkenler açısından incelenmesi*. *KKTC Milli Eğitim Dergisi*, 3,pp.1-12
- Goleman, D. (2007). *Duygusal zeka*. Yüksel, B. S. (Çev): Varlık Yayınları, İstanbul, ss.30-373.
- Göçet, E. (2006). *Üniversite öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri ile stresle başa çıkma tutumları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Gökbüzoğlu, B. (2008). *Ergenlerin saldırganlık düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gümüş, T. (2000). *Kendini kabul düzeyleri farklı lise öğrencilerinin bazı değişkenlere göre saldırganlık düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gürsoy, F. (2002) *Annesi çalışan ve çalışmayan çocukların saldırganlık eğilimlerinin incelenmesi*. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi*. Haziran-Aralık. Sayı: 6(7):7-15.
- Halloran, E. vd. (1999) The relationship between aggression in children and locus of control beliefs. *Journal of Genetic Psychology*. Vol: 160. No:1. s. 17-22.
- Hatunoglu, A. (1994). *Ana-baba tutumları ile saldırganlık arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi SBE. Erzurum.
- İşmen, E. (2004). *Duygusal zeka ve aile işlevleri arasındaki ilişki*. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7(11), 55-75
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2005). *Yeni insan ve insanlar*. 10. Basım, Evrim Yayınevi, İstanbul.

- Kılıçarslan, S. (2009). *İlköğretim 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin akılcı olmayan inançları ile saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Kılınç, E. (2012). *Genel lise 9. sınıf öğrencilerinin bazı değişkenlere ve sürekli kaygı düzeylerine göre saldırganlık düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Kurtyılmaz, Y. (2005). *Öğretmen adaylarının saldırganlık düzeyleri ile akademik başarıları, iletişim ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kutay, N. (2007) *Abant İzzet Baysal Üniversitesi öğretmenlik bölümleri birinci öğretim son sınıf öğrencilerinin saldırganlık türleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Malak, K. (2011). *Üniversite öğrencilerinin kendini toparlama gücü ile duygusal zeka düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Maliha, N. & Rehana, M. (2010). An exploration of emotional intelligence of the students of 1111 in relation to gender, age and academic achievement . *Bulletin of Education and Research* June 2010, Vol. 32, No. 1 pp 37-51.
- Masalcı, D. A. (2001). *Aile içi etkileşimlerle çocuğun saldırganlık düzeyi ve uygun davranışlarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Mayer, J.D., Salovey, P., Caruso, D.R. & Sitarenios, G. (2001). Emotional intelligence as a standard intelligence. *Emotion*, 1(3):232-242.
- Mayer, J, Caruso, D., Salovey, P. (1999). Emotional intelligence meets traditional standarts for an intelligence, *Intelligence* 27 (4), 267-298.
- McKinnie, B.D. (2006). An investigation of anger styles in adolescent students. *Negro Educational Review*, 57 (1-2): 35-47.
- Mutluoğlu, S. ve Bulut-Serin, N. (2010). *İlkokul 5. sınıf öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin bazı sosyo-demografik özellikler açısından incelenmesi (Kuzey Kıbrıs örnekleme)*, International Conference on New Trends in Education and Their Implications (ICONTE), 11-13 November, 2010 Antalya-Turkey, Bildiri Kitabı, ss. 858-864.
- Otacıoğlu, S. (2009). *Müzik öğretmeni adaylarının duygusal zeka ile akademik ve çalgı başarı düzeyleri arasındaki ilişki*. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt: 19, Sayı: 1, Sayfa: 85-96, Elazığ.
- Öcel, H. (2011). Üniversite öğrencilerinde dolaylı saldırganlığın kullanımında cinsiyet farklılıkları. *Edebiyat Fakültesi Dergisi*. Cilt/Volume 28 Sayı/Number 2 (Aralık/December 2011).
- Öztürk, İ. (1990). *Anne-baba tutumlarının üniversite öğrencilerinin bağımsızlık, duyguları anlama, yakınlık, başatlık, kendini suçlama ve saldırganlık düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Rabiner, D.L., Coie, J.D., Miller-Johnson, S., Sylvie-Boykin, A., & Lochman, J.E.. (2005). Predicting the persistence of aggressive offending of African American males from adolescence into young adulthood: the importance of peer relations, aggressive behavior, and adhd symptoms. *Journal Of Emotional And Behavioral Disorders*, September, 13 (3), 2005.
- Sargın, N. (2010). Öğretmen adaylarının çatışma ve şiddete ilişkin farkındalık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. Cilt 16, Sayı 4, ss: 601-616.
- Sartorius, M. (2008). *Kadınlarda duygusal zeka*. Çev. Şebnem Can Erendor, 2. Basım, Varlık Yayınları, İstanbul.
- Sevindik, F., Uncu, F. ve Dağ, D. (2012). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin duygusal zeka düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *F. Ü. Sağ. Bil. Tıp Dergisi* .2012; 26 (1): 21- 26
- Sili, A. (2010). *Ortaöğretim öğrencilerinde saldırganlık eğiliminin sosyolojik analizi: erzurum örneği*, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum: Doktora Tezi.
- Şahin, E.S. (2007). *Psikolojik ihtiyaçları farklı lise öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Taşkın, A.K., Taşgın, Ö, Başaran M.H. ve Taşkın C. (2010). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinde duygusal zeka düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 2010; 12 (2): 98–103
- Tuğrul, C. (1999). Duygusal zeka. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 1:12-20.
- Tuzgöl, M. (1998). Ana-baba tutumları farklı lise öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Psikoloji Danışma ve Rehberlik Dergisi* Cilt:II sayı:14.
- Türk Dil Kurumu. (2011). *Büyük türkçe sözlük*. Ankara. <http://tdkterim.gov.tr/bts/>. (02-10-2012).
- Ümit, N. (2010). *Ergenlerin duygusal zekaları ve saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yalçın, İ. (2004). *Ailelerden algıladıkları destek düzeyleri farklı lise öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Yeğen, B. (2008). *Orta öğretim öğrencilerinin sosyal uyum düzeyleri ile saldırganlık tepkileri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Kadıköy ilçesi örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Yılmaz, İ. (2008) *Endüstri meslek lisesi öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin çok boyutlu olarak incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Yılmaz, M.ve Şahin, Ş. (2004) *Okul öncesi öğretmen adaylarının duygusal zeka düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Yükselgün, Y. (2008). *İlköğretim dördüncü ve besinci sınıf öğrencilerinin internet kullanım durumlarına göre saldırganlık ve sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Extended Abstract

Introduction

Emotional intelligence by Bar-On (2006) has been explained as the whole of emotional and social abilities that enable the individual to understand both himself and other people effectively, while at the same time enabling the individual to express himself, to establish relationships with the people around him, and to cope with the needs in his life in the best way possible. According to Girgin (2009), emotional intelligence is the whole of many abilities that enable the individual to evaluate his own and others' emotions and to be successful in his own life. Goleman (1998), who divides intelligence into two as rational and emotional, stated that most of the success in life stems from emotional intelligence. The term emotional intelligence was first used in 1990 by Harvard University psychologist Peter Salovey and New Hampshire University psychologist John Mayer. The term is used to describe emotional qualities that seem important to success. These qualities include empathy, expressing and understanding emotions, controlling one's temperament, independence, adaptability, admiration, solving interpersonal problems, perseverance, compassion, kindness, respect (Shapiro, 2004, p.16). Daniel Goleman's book "Why Emotional Intelligence Is More Important Than IQ", published in 1995, has an important place in recognizing the concept of emotional intelligence. In this book, together with Salovey and his colleague Gardner, he made a detailed definition of emotional intelligence and gathered these abilities under the titles of self-awareness, being able to manage emotions, activating oneself, understanding the emotions of others, and managing relationships (Goleman, 2007: 73-74). Another concept of this research, Kağıtçıbaşı (2005: 348) defined aggression as a phenomenon that is done with the aim of harming or causing pain to someone or something, the result of which is absolutely harmful and that we are all exposed to in our daily lives. As a result, aggression can also be exhibited in the form of physical, verbal, emotional and sexual behaviors.

Method

The sample of this study, which was designed according to the relational-scan model, was determined by the random sampling method among Gaziantep University education faculty's students in the 2012-2013 academic year. It consists of a total of 487 students, percentage of which 59.8% are female (n=291) and 40.2% are male (n=196). These students continue their education in classroom teaching, primary school mathematics teaching, Turkish teaching, social studies teaching and psychological counseling and guidance undergraduate programs. In order to collect data in the research, the Emotional Intelligence Scale and Aggression Scale of the students and the Personal Information Form, in which the demographic information of the participants was collected, were used. The data collected from the measurement tools used to collect data in the research were coded and transferred to SPSS. Data analyzes suitable for the characteristics of the data set were decided and appropriate statistical operations were performed.

Results

As a result of the research, the stress management (in the direction of men) scores of the emotional intelligence scale according to gender; self-awareness (in the direction of Turkish teaching and classroom teaching), interpersonal relations (in the direction of social studies teaching) and total scores (Turkish teaching) according to the department they studied; interpersonal relations (high school) scores differed significantly according to the education level of the mother. The physical, verbal, anger, hostility, indirect aggression and total control scores of the aggression scale used in the study were higher for males in terms of gender.

When the verbal aggression scores of the students were examined according to the department they studied, it was found that the Turkish teaching and Social studies teaching students were higher. Physical aggression scores also differed significantly according to education level (1st grade) and family income level (in the direction of those with higher incomes). As can be seen, as a result of the research, it was seen that the scores obtained from the total of the Emotional Intelligence Scale and Aggression Scale and their sub-dimensions differed in terms of some demographic variables of the research. When the relationship between the emotional intelligence levels of the students and their aggression levels was examined, it was seen that the scores obtained from the total of the scales and their sub-dimensions differed significantly in the negative direction. According to the results of multiple regression analysis, the stress management, interpersonal relationships and self-awareness sub-dimensions of the emotional intelligence scale of the students explain 22% of the total variance of the aggression level scores ($p < .05$).

Conclusion

When the data obtained from the data collection tools used in the research are examined, it is seen that the aggression and emotional intelligence scores differ significantly in terms of demographic variables. When this result is evaluated in light of the relevant literature, it can be said that the results obtained are related to the sample group in which the research was conducted.

The fact that the relationship between the emotional intelligence level of the youth and the level of aggression was found to be negative and significant. When the t-test results regarding the significance of the coefficients obtained from the regression analysis are examined, it is seen that the variables of stress management, interpersonal relations and self-awareness are significantly predictive of aggression. When the general characteristics of the variables of stress management, interpersonal relations and self-awareness, which are the sub-dimensions of the Emotional Intelligence Scale, are examined, it is seen that individuals with high self-awareness are aware of their emotions, find themselves well and think positively about the things they do in their life, can freely express their feelings, and express their thoughts and beliefs. It can be said that they are individuals who are independent, strong and self-confident, have high interpersonal relationships, understand other individuals, and enjoy establishing relationships and interacting.